

Til

Arbeiderpartiet v/ Jonas Gahr Støre, Hadia Tajik, Bjørnar Selnes Skjæran og Kjersti Stenseng

Senterpartiet v/ Trygve Slagsvold Vedum, Ola Borten Moe, Anne Beathe Kristiansen Tinnereim og Marit Arnstad

Alle Arbeiderpartiets og Senterpartiets partifolk og rådgivere som arbeider med regjeringserklæringen

Gratulerer med valgresultatet ved stortingsvalget i høst. Etter gårtdagens nyheter er det nå klart at det blir Arbeiderpartiet og Senterpartiet som vil danne regjering sammen. Hjernerådet ønsker dere lykke til med arbeidet og vil gjerne komme med noen innspill til regjeringserklæringen.

Under valgkampen sendte vi ti spørsmål til alle partiene som er representert på Stortinget. Spørsmålene gjaldt den nasjonale hjernehelsestrategien og utfordringene for alle dem i Norge som er rammet av sykdommer, skader eller funksjonsforstyrrelser i hjernen og/ eller nervesystemet. Dette gjelder 1 av 3 nordmenn, eller over 30 prosent av befolkningen eller 1,6 millioner mennesker i Norge. I tillegg kommer alle de pårørende som er berørt. Mange hjernesykdommer er tunge å leve med, både for dem som er rammet og deres pårørende.

Vi takker Ap og Sp for de svarene vi fikk. Det var flere gode svar her sett fra Hjernerådets synsvinkel. Nå når dere skal lage regjeringserklæring, vil vi gjerne minne dere om det dere svarte under valgkampen, så dere følger opp dette i regjeringserklæringen. Under har vi laget en oversikt over spørsmålene som vi stilte, og svarene dere ga.

Vi ber dere uttrykke tydelig i regjeringserklæringen at dere vil:

- **Følge opp den nasjonale hjernehelsestrategien.**
  - Hjernehelsestrategien er den første i Norge og Europa, og ifølge den kjente canadiske nevrologiprofessoren Vladimir Hachinski også den første i verden. Gjennom denne strategien har den kommende regjeringen en unik mulighet til å profilere at Norge ligger helt i tet med å ta viktige og økende helseutfordringer på alvor.
  - Hjernerådet vil også understreke at det er riktig som Arbeiderpartiet skriver, at deres stortingsrepresentanter var aktive i arbeidet med å få fram hjerneplanen/ hjernehelsestrategien. Dette gjaldt for eksempel både Ruth Grung og Tove Karoline Knutsen. Det gjaldt også Senterpartiets Kjersti Toppe. Det var også en enstemmig merknad i Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjett 2016 som fikk helseminister Bent Høie til å sette i gang arbeidet med statusrapporten for hjernehelse i helsetjenesten, og deretter hjernehelsestrategien. Et tverrpolitisk initiativ i Stortinget har stått bak hjernehelsestrategien.
- **Understreke at dere vil ha bred informasjon om hjernehelse ut til befolkningen om hvordan folk selv kan bidra til å forebygge mot hjernelidelser.**
  - Her er nå Helsedirektoratet i gang med et arbeid som vi håper den nye regjeringen vil oppmuntre videre.
- **Prioritere forskning på hjernen og hjernesykdommer.**

- Det er spesielt viktig at vi nå ser mer helhetlig på hjernen og legger vekt på de større sammenhengene. Som eksempler kan vi nevne at gjentatte hjerneslag er en viktig årsak for utvikling av demens, at Parkinson og demens er sykdommer som ofte følger hverandre, og at nevrologiske sykdommer og psykiatriske lidelser ofte har med hverandre å gjøre. Hjernerådet vil også understreke at psykiatrien er en del av hjernens område. Hjernerådet har imidlertid enda til gode å se i politiske dokumenter at man har fått med seg dette viktige perspektivet. Det er ganske grunnleggende at man må forstå årsaken til et problem for å finne gode løsninger for å løse problemet. Det er derfor viktig at det nå fokuseres på at psykisk helse sitter i hjernen og er en del av hjernehelsen. Hjerneforskningen må med andre ord være helhetlig og se på hjernen, ryggmargen og nervesystemet som ett, helhetlig organ, der det kan være både nevrologiske og psykiske lidelser.
- **Uttrykke tydelig at det nå også skal bli flere pakkeforløp for hjernesykdommer. Og at oppfølging av kronikere etter sykehusopphold skal være god for alle kronikere, ikke bare for noen få grupper.**

Hjernerådet merker seg også den positive holdningen som både Arbeiderpartiet og Senterpartiet har til å prøve nevroteam i kommunene. Vi håper dere følger opp dette.

Når det gjelder hjerneovervåkning på sykehuset, kan vi opplyse at dette nettopp er et ønske fra fagmiljøet og fagfolk. Hjernerådet bistår gjerne med kontakter og vil også følge opp denne saken overfor partigruppene på Stortinget.

Når det gjelder spørsmål 9 og 10, håper vi at både Arbeiderpartiet og Senterpartiet er opptatt av at vi skal følge opp de signalene som kommer fra internasjonale helseorganisasjoner, slik at vi ikke blir liggende etter her på berget.

For ytterligere å understreke det vi har sagt, legger vi ved to oppslag fra et nytt magasin som Hjernerådet nå lager. Magasinet Min hjernehelse er fortsatt i trykken, men vi vil sende det til både Stortinget og den kommende regjeringen så snart vi får bladet til oss. De to oppslagene som vi legger ved, handler om hvordan sykdomsbyrden her i landet er fordelt mellom ulike store sykdomsgrupper, og om behovet for mer hjerneforskning. Dette er intervjuer med professor Lars Jacob Stovner ved NTNU og professor Espen Dietrichs ved Universitetet i Oslo/ Oslo Universitetssykehus.

Hjernerådet ønsker dere riktig lykke til med regjeringsforhandlingene.

Med vennlig hilsen

Aud Kvalbein

Generalsekretær

Hjernerådets spørsmål	Arbeiderpartiets svar	Senterpartiets svar
<p>Spørsmål 1: Vil deres parti følge opp Nasjonal hjernehelsestrategi (2018-2024)? 1a) I tilfelle ja, hva vil dere legge vekt på for å virkeliggjøre strategien og sørge for bedre hjernehelse i befolkningen?</p>	<p>Ja. Arbeiderpartiet var en av initiativtagerne til hjerneplanen, og en videre oppfølging av Nasjonal hjernehelsestrategi vil være en viktig sak for oss.</p>	<p>Senterpartiet vil følge opp hjernehelsestrategien. Alle målsettinger i denne er viktig, både forebygging og helsefremming, tidlig intervensjon, utredning, behandling, habilitering og</p>

<p>1b) I tilfelle nei, hvorfor vil dere ikke følge opp Nasjonal hjernehelseterapi?</p>		<p>rehabilitering, forskning og innovasjon.</p>
<p><u>Spørsmål 2:</u> Vil deres parti gjennomføre en bred informasjonskampanje til befolkningen om hvordan man selv kan bidra til å ta vare på sin hjernehelseterapi?</p>	<p>Ja, Arbeiderpartiet ser god folkehelse som et ansvar for fellesskapet, og er absolutt åpne for det.</p>	<p>Ja. Vi mener det er svært viktig å sikre god kunnskap om hjernehelseterapi i befolkningen. Slik satsing må skje i samarbeid med fagmiljø og brukerorganisasjoner, og frivillige lag – og organisasjoner. Gode levevaner kan redusere risikoen for hjernesykdommer, og bedre livskvaliteten. Senterpartiet mener at også pårørende må tas bedre vare på.</p>
<p><u>Spørsmål 3:</u> Det er stort behov for mer hjerneforskning siden det er så mange ubesvarte spørsmål om hjernen og nervesystemet og sykdommene knyttet til dette. Vil deres parti gi en politisk føring til Forskningsrådet og andre som bevilger offentlige midler til forskning, at når forskningssøknader holder gode kvalitetsmål og under ellers like forhold, så skal forskningsprosjekter innen hjerneforskning prioriteres?</p>	<p>Arbeiderpartiet vil at Norge skal ta en internasjonal lederrolle i forskningen på Alzheimer, demens og andre nevrologiske sykdommer. Forskningsbevilgningene skal øke, også til dette, men vi har ikke tatt stilling til den eventuelle prioriteringsføring som her foreslås.</p>	<p>Ja. Vi ønsker å prioritere forskning på hjernen og hjernesykdommer. Akkurat hvordan denne prioriteringen skal skje, må vi komme tilbake til.</p>
<p><u>Spørsmål 4:</u> Vil deres parti innføre hjerneovervåking ved sykehusene på samme måte som vi har hjerteovervåking?</p>	<p>Vi vil innføre en tillitsreform som betyr at fagfolk skal bruke mindre tid på rapportering og mer tid på faget sitt. Det er fagfolkene som er best egnet til å vurdere hvorvidt dette bør innføres som en standard.</p>	<p>Dette er et faglig spørsmål, og som synes fornuftig ut. Men dette er ikke noe som Senterpartiet har tatt stilling til som parti. Senterpartiet vil styrke sykehusøkonomien, slik at slike nye faglige satsinger lettere skal kunne innarbeides.</p>
<p><u>Spørsmål 5:</u> I 2015 ble det innført 28 pakkeforløp for ulike kreftsykdommer. Pakkeforløpene har bedret behandlingen for kreftpasientene og ført til raskere oppfølging. Det er bra! På hjernens område har vi ikke hatt en tilsvarende utvikling.</p>	<p>Ja, Arbeiderpartiet er opptatt av at Norge skal bli et foregangsland for gode pasientforløp, og vår holdning er at uansett hva som feiler deg i vår felles helsetjeneste, så skal du få et helhetlig pasientforløp.</p>	<p>Ja. Det er stort behov for mer tilrettelagte tjenester og økt samhandling og oppfølging. Erfaringene fra pakkeforløp for kreftpasienter mener vi må kunne brukes til å lage gode tverrfaglige, samordnede behandlings- og oppfølgingsforløp for pasienter med ulike hjernesykdommer.</p>

<p>Vil deres parti prioritere at det nå blir flere pakkeforløp innen ulike hjernelidelser?</p>		
<p><u>Spørsmål 6:</u> Etter at overlevelsen av kreftsykdommer er blitt bedre, er det bestemt at det skal lages et pakkeforløp HJEM for kreftpasienter, slik at disse pasientene/kronikerne får en god overgang fra sykehuset til kommunene og en god oppfølging videre i kommunehelsetjenesten. Dette er bra, men dette pakkeforløpet bør gjelde alle kronikere, ikke bare de som er blitt kronikere pga. kreftsykdom. Vil deres parti ta bort denne diskrimineringen som nå ligger her, slik at pakkeforløp HJEM skal være for alle kronikere, ikke bare for dem som er blitt kronikere pga. kreft?</p>	<p>Vi vil gjennomføre en samhandlingsreform 2.0 og sørge for at krav til kvalitet og frister kobles til hele pasientløpet, ikke bare til tiden pasienter ligger på sykehus. For Arbeiderpartiet er det viktig at samhandlingen mellom sykehus og kommunal helsetjeneste bedres til det beste for pasienten, uavhengig av diagnose.</p>	<p>Senterpartiet vil arbeide for at organisering av slike pasientforløp skal gjelde for alle kronikere, uavhengig av diagnose.</p>
<p><u>Spørsmål 7:</u> Hvordan vil deres parti bedre kompetansen innen kommunehelsetjenesten for hjernesykdommer (både nevrologiske og psykiske lidelser), slik at hjernepasienter får bedre oppfølging?</p>	<p>Arbeiderpartiet vil satse på ansattes kompetanse i helse- og omsorgssektoren, og ikke minst se til at arbeidsgivere og arbeidstakere ser kompetansetiltak som en naturlig del av jobben. I dette ligger også kunnskap om hjernesykdommer.</p>	<p>Senterpartiet vil styrke tverrfagligheten i kommunehelsetjenesten gjennom egne tilskuddsordninger. Vi vil gjennomføre en opptrappingsplan for å finansiere og utvikle habiliterings- og rehabiliteringstjenestene i kommunene. Ettersom mange kommuner – særlig småkommuner i distriktene – har store utfordringer med å rekruttere psykologer, vil vi gi statlig drahjelp til rekrutteringsprosjekter for kommunepsykologer. Fastlegeordningen holder i dag på å bryte sammen, og denne medisinske tjenesten er sentral for å gi hjernepasienter bedre oppfølging. Vi vil styrke fastlegeordningen kraftig, og foreslo i alternativt budsjett å</p>

		opprette 400 nye nybegynnerstillinger for fastleger.
<p><u>Spørsmål 8:</u> Vil deres parti innføre nevroteam i kommunene på samme måten som vi har kreftteam? For eksempel kunne demensteamene oppgraderes til å bli nevroteam.</p>	<p>Arbeiderpartiet har programfestet at vi vil prøve ut nevroteam i kommunene, til støtte for de med hjernesykdom.</p>	<p>Senterpartiet har som parti ikke tatt konkret stilling til dette, men vi mener dette er et positivt forslag som absolutt vil vurdere.</p>
<p><u>Spørsmål 9:</u> Vil deres parti rydde opp i norske helsestatistikker, slik at det som har med hjernen å gjøre, blir samlet i én sykdomskategori, på samme måte som man har samlet hjerte/kar-sykdommer i en kategori, muskel/skjelettsykdommer i en annen kategori og kreftsykdommer i en tredje osv.?</p>	<p>Vi er kjent med Hjernerådets syn, men har ikke ennå tatt stilling til dette som parti</p>	<p>Dette har ikke Senterpartiet som parti tatt konkret stilling til, men vi er opptatt av at helsestatistikken blir mest mulig korrekt og er selvsagt åpen for en ny gjennomgang av dette.</p>
<p><u>Spørsmål 10:</u> Verdens helseorganisasjon WHO har bestemt at hjerneslag ikke lenger skal betegnes som hjerte/kar-lidelse i helsestatistikkene, men som nevrologisk sykdom. Årsaken er at hjerneslag ikke bare dreier seg om å reparere en blodåre i hjernen. Det pasienten må leve videre med, er ødeleggelsene i hjernevevet og konsekvensene av det, altså de nevrologiske og psykiske konsekvensene. Norge har så langt ikke fulgt opp bestemmelsene i WHO, selv om WHO har oppmuntret medlemslandene til å ta dette i bruk. For eksempel ligger hjerneslag fortsatt i hjerte/kar-kategorien i den siste dødsårsaksstatistikken fra Folkehelseinstituttet som kom i desember 2020. Fra januar 2022 skal alle medlemslandene i WHO rapportere etter</p>	<p>Det samme gjelder her som under forrige spørsmål</p>	<p>Senterpartiet har ikke tatt stilling til dette som parti, men vi registrerer at her er WHO-tilrådingene tydelige, og vi vil selvsagt arbeide for å følge opp disse.</p>

endringene i WHO som kommer til uttrykk i sykdomsklassifiseringen ICD11. ICD står for International Classification of Disease. Vil deres parti endre norske helsestatistikker etter bestemmelsene i WHO og ICD11, slik at hjerneslag også i Norge skal bli omtalt som nevrologisk sykdom/ hjernesykdom, og ikke lenger sortere under hjerte-kar-sykdommer i helsestatistikkene?		
---	--	--

VEDLEGG:

1. Oppslag fra Min hjernehelse, intervju med professor Lars Jacob Stovner om sykdomsbyrden knyttet til hjernesykdom, både nevrologiske lidelser og psykiske lidelser
2. Oppslag fra Min hjernehelse, intervju med professor Espen Dietrichs om hjerneforskningen.